

M U N I
M E D

Základy psychofarmakologie

Kristýna Nosková

Psychofarmaka

= léčiva, jejichž hlavním účinkem je změna psychického stavu a ovlivnění psychických funkcí (strachu, nálady, úrovně bdění, ...)

– rozdělujeme dle hlavního terapeutického účinku:

- antidepressiva
- antipsychotika
- anxiolytika
- hypnosedativa
- antikonvulziva
- kognitiva, nootropika

→ řada z nich má i jiné indikace

Deprese

- pesimistická, zoufalá nálada s pocity beznaděje po dobu minimálně 2 týdnů
- emoční a biologické symptomy
- celosvětově jedna z nejčastějších příčin předčasné smrti
- různé stupně závažnosti
- **monoaminová teorie** vzniku deprese = deficit monoaminů (serotonin, noradrenalin) v určitých oblastech mozku

Antidepressiva

- nástup účinku nejdříve po 2 týdnech podávání
- srovnatelná účinnost jednotlivých skupin antidepresiv
- volba dle:
 - 1. doprovodných symptomů deprese** (agitovanost/útlum, anxiety, insomnie)
 - 2. četnosti NÚ antidepresiv**

Antidepressiva

1. **SSRI** – selektivní inhibitory zpětného vychytávání serotoninu
2. NaSSA – antagonisté adrenergních a serotonergních autoreceptorů
3. SARI – selektivní inhibitory zpětného vychytávání serotoninu a antagonisté 5-HT receptorů
4. NDRI – inhibitory zpětného vychytávání noradrenalinu a dopaminu
5. **TCA** – tricyklická antidepressiva
6. NARI – inhibitory zpětného vychytávání noradrenalinu
7. MAOi – selektivní reverzibilní blokátor monoaminoxidázy A

SSRI – selektivní inhibitory zpětného vychytávání serotoninu

– léky 1. volby u většiny pacientů, dobrý bezpečnostní profil, dobře snášeny, málo NÚ

NÚ: nevolnost, sex.dysfunkce, anhedonie, sy z náhlého vysazení

Indikace: deprese, obsedantní a panická porucha, PTSD,...

Zástupci: sertralin, citalopram, fluoxetin

Interakce: některé inhibitory CYP, ↑ krvácivost

TCA – tricyklická antidepresiva

MÚ: inhibice zpětného vychytávání serotoninu, noradrenalinu a dopaminu

+ antagonizace H_1 , M , $\alpha_1 \rightarrow$ NÚ:

antiM – zmatenost, kognitivní deficit, periferní účinky

anti H_1 – sedace, zvýšení hmotnosti

anti α_1 – ortostatická hypotenze

proarytmogenní efekt

Indikace: rezistentní formy deprese, koanalgetika

7 **Zástupci:** amytriptilin, imipramin

Anxiolytika – léčiva úzkostných poruch

Úzkostná porucha = složitá kombinace emocí, zahrnující strach, zlé předtuchy a obavy, často doprovázena fyzickými příznaky

Nejběžnější: generalizovaná úzkostná porucha, fobie, obsedantně-kompulsivní porucha, reakce na závažný stres (PTSD)

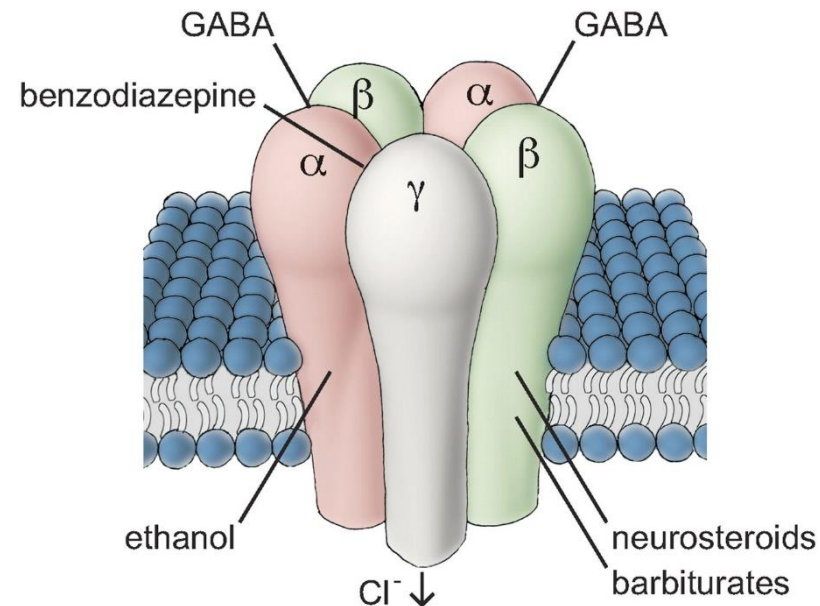
Anxiolytika:

- 1. SSRI** – léky 1. volby vhodné pro chronickou medikaci
- 2. Benzodiazepiny** – ke krátkodobému použití pro zvládnání akutních

stavů

Benzodiazepiny

MÚ: vážou se na GABA_A receptor, čímž usnadní vazbu GABA → otevření chloridového iontového kanálu, což vede k hyperpolarizaci a inhibici nervového přenosu

Benzodiazepiny

Účinky: anxiolytické, hypnosedativní, antikonvulzivní, myorelaxační, amnestické (↑ dávky)

Indikace: přechodná léčba na akutní stavy úzkostných poruch, zklidnění pacienta před diagnostickým výkonem, premedikace před celkovou anestezií, hypnosedativa (krátkodobě), křečové stavy,...

NÚ: riziko vzniku závislosti, únava, zmatenost, paradoxní reakce, svalová slabost, narušení kognitivních funkcí,...

Benzodiazepiny

Zástupci:

midazolam ($T_{1/2} = 2-3$ h)

bromazepam ($T_{1/2} = 8 - 20$ h)

diazepam ($T_{1/2} = 30 - 80$ h)

KI: gravidita, laktace, současná kombinace s alkoholem, myasthenia gravis, roztroušená skleróza

11 **Antagonista při předávkování:** flumazenil

Hypnosedativa – léčiva poruch spánku

Hypnotika – navozují stav podobný fyziologickém spánku, působí tlumivě na CNS

Indikace: k navození spánku

Sedativa – navozují sedaci – zklidnění, podávána i během dne, působí tlumivě na CNS

Indikace: ke zklidnění

Hypnosedativa

1. Benzodiazepiny: midazolam

2. Z – látky: zolpidem, zopiklon

MÚ: selektivní agonisté BZD1 – receptorů na GABA_A komplexu

NÚ: závislost, ospalost během následujícího dne, vertigo, GIT obtíže

- Dále hypnosedativní účinek vykazují H1- antihistaminika, některá antidepresiva, antipsychotika, rostlinná hypnosedativa, deriváty melatoninu

Antipsychotika

Schizofrenie

- multifaktoriální onemocnění s genetickou predispozicí, častěji muži než ženy, incidence cca 1%
- pozitivní symptomy: halucinace, bludy, agrese
- negativní symptomy: apatie, anhedonie, citová oploštělost

antipsychotika – antagonisté dopaminergních D2 receptorů

klasická (1. generace) – haloperidol, chlorpromazin

atypická (2. generace) – klozapin, kvetiapin

NÚ: extrapyramidové symptomy, hyperprolaktinémie, metabolické poruchy

Antiepileptika

Epilepsie

- onemocnění charakterizované záchvaty s různou symptomatologií a intenzitou
- typy epileptických záchvatů: parciální/generalizovaný

Antiepileptika

- GABA zesilovače – klonazepam
- inhibitory Na⁺ kanálů – karbamazepin, fenytoin, lamotrigin
- inhibitory Ca²⁺ kanálů – valproát, gabapentin

M U N I
M E D

Dekuji za pozornost!